

О искушењу

Св. Кирил Јерусалимски:

"И не уведи нас у искушење", Господе. Да ли нас Господ овим учи да се молимо да уопште не будемо кушани? Не, јер речено је: "Сваку радост имајте, браћо моја када бивате кушани" (Јаковљ. 1, 2). Пасти у искушење може да значи и утопити се у искушењу. Јер је искушење слично некој реци, преко које је тешко прећи. Зато неки, не утопивши се у реци искушења, препливају исту као искусни пливачи, не предајући јој се. А други нису такви, већ улазе у реку искушења и утопе се.

Као, на пример, Јуда, који је упао у искушење среброљубља, и није препливао пучину (тог искушења), већ се удавио и телесно и духовно. Петар је, пак, упао у искушење одрицања од Христа, али упавши у њега није се удавио у њему, већ је храбро препливао пучину и избавио се од искушења. Ево како други човек (псалмопевац Давид) који је дошао до савршенства Светих благодари за избављење од искушења: "Ти си вас окушао Боже, претопио си нас, као сребро што се претапа. Увео си нас у мрежу, метнуо си бремене на леђа наша. Дао си нас у јарам човеку, уђосмо у огањ и у воду; али си нас извео у одмор" (Пс. 66, 1012). Видиш ли са каквом смелошћу говоре они који су победили искушења и који нису посустали. Речено је: "Извео си нас у одмор". Ући у душевни мир (одмор) значи избавити се од искушења.

Св. Григоре Ниски:

"Не уведи нас у искушење". Колика је, браћо, сила у тим речима? Господ различито и са више имена именује лукавога (непријатеља нашег), као што су: Ђаво (Мт. 13, 39), Велзевул (Мт. 10, 25), Мамон (Мт. 6,24), кнез света (Јн. 14, 30), човекоубица (Јн. 8, 44), лукави, отац лажи (Јн. 8, 44), и другим сличним именима. Можда је једно од најјаснијих његових имена искушење. Ову нашу претпоставку потврђује само устројство Молитве Господње, јер Господ после речи: "не уведи нас у искушење", додаје мољење за избављење од лукавога, чиме означава једну исту ствар. Онај ко не улази у искушење (напаст), тај је самим тим ван власти лукавога; а ко је у искушењу (напасти), тај је у власти лукавога; следи, дакле, да су искушење (напаст) и лукави једно исто. Чему нас учи ово мољење Молитве Господње? Учи нас да будемо слободни од онога што видимо да је овај свет, а о коме је речено: "Свет сав у злу лежи" (1. Јован. 5, 19). Ко хоће да буде изван домаћаја лукавога, који нас подстиче на искушења, тај мора у потпуности да се искључи из световног живота. Јер, искушење се не може дотаћи душе ако непријатељ (лукави), поставивши на зловну удицу своју световне прелести као мамац, не стави те прелести пред наше очи да би у нама побудио жељу за искушењем. Ова мисао ће нам бити много јаснија ако је поткрепимо примерима.

Море често бива страшно када се узбурка, али не за оне који живе далеко од њега. Огањ је погубан, али само за материју која гори. Рат је ужасан, али само за оне који ступе у рат. Ко жели да избегне невоље рата, тај се моли да не дође до потребе да и он ратује. Ко се боји ватре, моли се да не буде у њој. Ко се плаши мора, тај се моли да му не устреба да плови морима. Тако и онај ко се боји заразе лукавога нека се моли да не буде на мети лукавоме (тј. да не постане роб световне сујете и страсти). Пошто "свет лежи у злу" у световним делима су скривени поводи за искушења; дакле, онај који се моли да не падне у искушење, не треба ништа друго да моли до да не буде заведен свјетовним прелестима.

Јер ко то избегне, тај ће избећи вражји мамац; његову прикривену удицу неће загристи, неће је прогутати и тако неће пасти у власт лукавога.

Св. Јован Златоуст:

"И не уведи нас у искушење". Овде Спаситељ очигледно указује на нашу ништавност и осуђује гордост, и учи нас да не одустајемо од подвига и да својевољно никуда не журимо: јер ће тиме за нас и победа бити блиставија и за ђавола пораз тежи. Али, ако смо већ увучени у борбу, дужни смо да се држимо смело; а ако за борбу нема повода, дужни смо да будемо спокојни и да очекујемо време подвига да бисмо показали одсуство славољубивости у себи и своју храброст.

Исти овај Светитељ:

"Не уведи нас у искушење". Нечастиви нам причињава многе невоље, као и људи, или очигледним наношењем зла или зломислијем. Понекад и тело погубно делује на душу; а понекад, због различитих болести, наноси нам невољу и страдања. Пошто разне и многобројне невоље насрћу на нас са свих страна ми треба да се да молимо Богу да нам да избављење од њих. Јер кад Бог заповеди престаје свака мука, бура се стишава и постиђени лукави се удаљује; као што је, некада, оставивши људе, он прешао у свиње, не осмеливши се, чак, ни то да уради без наредбе (Мт. 8, 31). Ако нема власти, чак, ни над свињама, како онда може овладати људима које Бог чува?

Св. Касијан:

Овде се поставља значајно питање! Ако се молимо, да не паднемо у искушење, како онда можемо доказати добродетел своје постојаности и одлучности која се тражи у Св. Писму? "Блажен је човек који претрпи искушење" (Јаковљ. 1, 12). Дакле, речи Молитве: "не уведи нас у искушење", значе: не допусти нам да будемо побеђени у искушењу. Јов је кушан, али не уведен у искушење, јер: "не рече безумља за Бога" (Јов. 1, 22), и не упрља уста богохуљењем, што је од њега захтевао кушач. Искушавани су били Авраам и Јосиф, али ни један од њих не био уведен у искушење, јер недан не испунио захтјеве кушача (ђавола).

Св. Максим Исповједник:

Везујући ово мољење са претходним, учимо да онај ко из душе не опрости дужницима и чије срце није чисто пред Богом од сваког незадовољства према брату своме и које не сија светлошћу помирења са ближњима, тај се лишава Божије благодати и предаје се искушењима лукавога, а да би очистио своје грехе мора научити да буде благонаклон према другима. Искушење је закон греха који је био припремљен (од лукавог) првом човјеку, а лукави је ђаво који је увео првог човјека у грехопад, тако што га је саблазнио и увукао у грех, кушајући га оним што му је Бог забранио, и човјек је тако нарушио Божију заповест. Плод свега тога је био губљење бесмртности.

Искушењем се назива и увлачење душе воље у страсти телесне; а лукавим се назива стварни узрок који побуђује ту људску тежњу к страстима телесним. Од тога, пак, праведни Судија не избавља никога осим онога који опрашта дужницима својим, а ко не опрашта залуду се моли за опроштај грехова својих. Бог оставља таквога немилосрдног и непомирљивог човека и он бива побеђен од лукавога...

Човек треба да зна потребе своје природе тј. да постоји закон природе људске на једној и

тирјанство страсти на другој страни. Тирјанство страсти доводи до самовољног удаљавања од људске природе. Овај први (закон природе) задовољава природне људске потребе, а други (закон тирјанства страсти) изопачује људску природу, која је првобитно створена као чиста и непорочна. Закон природе људске је такав да дејством ума људског чува наше биће... и када узносимо Молитву Господњу, она бива услишена и Бог нам уместо једне дарује две благодати: опроштај грехова прошлих и избављење од грехова будућих, не допуштајући нам да паднемо у искушење, нити лукавоме да нас пороби, јер опраштамо дугове ближњима нашим.

Дакле ако желимо да се избавимо од лукавога и да не паднемо у искушење, уздајмо се у Бога и опраштајмо дугове дужницима нашим јер: "Ако ли не опростите људима сагрешења њихова, ни Отац ваш неће опростити вама сагрешења ваших" (Мт. 6,15); (чинимо тако) да би нам не само били опроштени грехови наши, већ и да бисмо победили закон греха, не падајући у искушење и побеђујући родитеља греха лукавога, молећи се за избављење под руководством Христа Господа, Који је победио свет, и Који нас је наоружао заповестима Својим, научивши нас да одбацимо страсти и да незасито стремимо Њему као Хљебу Живота, Премудрости и Правде кроз испуњавање воље Оца Небескога Који нас је учинио саслужитељима анђелским, који су нам објавили небеско устројство живота, благоугодно Богу. И зато (због сличности Анђелима) ми усходимо к Богу, к Оцу свјетова Који нас је учинио да будемо заједничари Божанског природе кроз причешће благодаћу Духа Светога, чиме постајемо чеда Божија и синови Божији, и облачимо се у Самог Створитеља те благодати, Сина Очевог... из Којега, кроз Којега и у Којем имамо и имаћемо живот вечни.

Нека молитва наша буде усмерена на ово тајанствено обожење да бисмо објавили каквим нас је учинило оваплоћење Једнородног Сина, и где нас је узнела моћна Десница Човекољупчева, нас који смо нижи од најнижег, нас који смо притиснути теретом грехова наших. Узљубимо још више Онога Који нам је тако премудро припремио спасење, показавши делом, да је наша молитва услишена, показавши нам да уистину имамо Бога за Оца, а не лукавога, који посредством страсти увек покушава да тирјански влада нама и који нас уместо у живот води у смрт. Јер сваки од ова два властодршца (и Бог и непријатељ Његов ђаво) онима који им се предају дају сваки своје: Бог им даје живот вјечни, а ђаво даје смрт онима који му предају под дејством искушења. Према Светом Писму постоје две врсте искушења: једна искушења, која условљава оно што нам је пријатно и друга, која проузрокују непријатности и болест. Прва су вољна, а друга принудна. Из њих (и једних и других) рађа се грех и нама је заповеђено да се молимо по заповести Господњој која нас учи да говоримо: "и не уведи нас у искушење", и савјетује нам: "Бдите и молите се да не паднете у напаст" (Мт. 26, 41)... За оне који су чврсто пригвождени клинцима греха спасоносне су речи великога ап. Јакова који позива: "Сваку радост имајте, браћо моја, када паднете у различита искушења, знајући да кушање ваше вјере градитрпљење; а трпљење нека усавршује дело, да будете савршени (Јаковљ. 1, 2. 3). И једну и другу врсту искушења лукави зломислено осматра, и у првим (вољним) искушењима лови човјека преко привлачности и узбуђивања телесним сластима, саблажњавајући душу да одустане од богољубиве настројености; а друга (принудна) искушења користи, изазивајући помисли побуне и хуле на Творца у души човјека притиснутог невољом и бедом.

Познајући лукавство нечастивога, ми треба да се молимо (када се ради о вољном искушењу) да не отпаднемо од богољубиве настројености; а када Бог допусти да паднемо у невољно искушење треба да трпимо храбро и да (будући у невољи) призивамо Саздатеља. Нека се нико од нас не саблазни прелесним сластима лукавога; нека се у

будућем животу избавимо вечних мука и да будемо причесници неизрецивих добара, која сада само делимице видимо у Христу Господу нашем, Који се слави са Оцем и Пресветим Духом.